

Predbožićni parafi

EU: Akcioni plan za remont elektroenergetske infrastrukture

Savet i Parlament postigli dogovor o budućem tržištu vodonika i gasa

EU postigla dogovor o smanjenju emisija iz kuća i zgrada

Prva lista EU energetske PCI projekata i sa ne-EU zemljama

COP28

Jug upozorava na posledice EU „carine“ na CO2

OPEC: Odbaciti jezik COP28 o postupnom ukidanju fosilnih goriva

DOSIJE: Alati koji se koriste za praćenje lidera u energetske tranziciji i onih koji zaostaju

SADRŽAJ

EU: Akcioni plan za remont elektroenergetske infrastrukture	OVDE
Šta nedostaje u Akcionom planu?	OVDE
Prva lista EU energetske projekata od zajedničkog interesa i projekata od interesa sa ne-EU zemljama	OVDE
Zemlje EU vraćaju nuklearnu energiju među 'strateške' neto-nula tehnologije	OVDE
Preko 110 zemalja podržava utrostručenje obnovljivih izvora energije do 2030. godine: čelnica EU	OVDE
OPEC: odbaciti jezik COP28 o postupnom ukidanju fosilnih goriva	OVDE
COP28: Jug upozorava na posledice EU „carine“ na CO2	OVDE
Poljska: Kapaciteti mreže koče smanjenja emisija CO2	OVDE
Kina uspostavlja rezervu za proizvodnju uglja da bi stabilizovala cene	OVDE
Dekarbonizacija evropskih regija uglja: izazov "pravedne tranzicije"	OVDE
Nemački RWE će dobiti odobrenje EU za pomoć u postepenom ukidanju uglja od 2,6 mlrd evra	OVDE
Enel do kraja godine gasi dve jedinice TE na uglj Fusina	OVDE
Savet i Parlament postigli dogovor o budućem tržištu vodonika i gasa	OVDE
EU će dati državama članicama pravo da zaustave uvoz ruskog gasa	OVDE
Energetska platforma EU na IV tenderu uskladila više od 7 mlrd m3 gasa.....	OVDE
Kijev predlaže preokretanje tokova Trans-balkanskog gasovoda	OVDE
EU postigla dogovor o smanjenju emisija iz kuća i zgrada	OVDE
DOSIJE: Alati koji se koriste za praćenje lidera u energetske tranziciji i onih koji zaostaju	OVDE

EU: Akcioni plan za remont elektroenergetske infrastrukture

BRISEL - Evropska komesarka za energetiku Kadri Simson objavila je 28. novembra akcioni plan za remont svoje 40 godina stare elektroenergetske infrastrukture kako bi se zadovoljile nove potrebe za obnovljivom energijom kako se energetska tranzicija ubrzava.

Elektrifikacija transporta, zajedno sa spajanjem novih vetroelektrana na moru i solarnih elektrana, među brojnim su projektima planiranim za naredne godine za povezivanje s tržištem električne energije u bloku.

Komisija očekuje da će potražnja za električnom energijom u EU porasti za 60% od ove godine do 2030. godine, uz dodatak više industrije, grejanja kuća, automobila i nekih vodonika.

"Mreže će takođe morati integrisati veliki udeo varijabilne obnovljive energije", navodi Komisija u planu.

"Mreže se moraju prilagoditi decentralizovanijem, digitalizovanijem i fleksibilnijem sistemu s milionima krovnih solarnih panela i lokalnim energetske zajednicama koje dele resurse."

Komisija je saopštila da bi se prekogranična infrastruktura između država članica trebala udvostručiti u sedam godina.

Komisija procenjuje da će ukupno 584 milijarde eura biti potrebno potrošiti na nadogradnju, kako je ranije objavio **Reuters**.

U vatima, ovo znači povećanje od 64 gigavata (GW) do 2030. prekograničnog prenosa sa početnim ciljem da se doda 23 GW do 2025. Blok od 27 članova ima 93 GW prekograničnih energetske konektora.

Komisija je takođe objavila 166 novih projekata od zajedničkog interesa (PCI) od kojih je većina u oblasti električne energije i vodonika. Biti na listi je preduslov da se projekti prijave za sredstva EU 2024. godine.

"Posedovanje prave infrastrukture je poslednji deo slagalice", rekla je Simson novinarima

Polovina projekata će modernizovati i bolje povezati električne mreže i dodati nove kapacitete za skladištenje energije, kao i pokriti 12 priobalnih projekata u Severnom moru, Baltičkom moru i Atlantiku.

"Imamo vrlo uznemirujuće iskustvo procesa koji traju 10 godina", rekla je zvaničnica EU.

„Standardizacija je dobra tema, ako postoji dobro razumevanje da 2.500 (elektro) distributivnih kompanija ne izmišljaju jedan po jedan točak. "

Simson je rekla da bi implementacija akcionog plana mreže trebalo da počne za 18 meseci.

Šta nedostaje u Akcionom planu?

BRISEL - Akcioni plan koji je objavila Evropska komisija stavlja u središte pažnje distributere električne energije, dok sektor očuvanja životne sredine žali zbog nedostatka inicijativa za smanjenje potražnje za energijom, piše *Juronjuz*. Učesnici u sektoru obnovljive energije pozdravili su Akcioni plan Evropske komisije osmišljen za nadogradnju mreža, ali kažu da mu nedostaju detalji i smernice o tome kako efektivno obezbediti prenos električne energije do 2030. godine.

S obzirom da se očekuje da će se potrošnja električne energije povećati za oko 60% do 2030. godine i očekivani porast obnovljivih izvora energije u energetsom miksu, izvršna vlast EU predložila je plan, koji predviđa 584 milijarde evra ulaganja, za modernizaciju elektroenergetskih mreža bloka. Većina ulaganja usmerena je na digitalizaciju distributivne mreže, postavljanje nadzora u realnom vremenu i odbrambene prakse sajber-sigurnosti.

Za razliku od postojećih pravila EU za distributivne mreže, Akcioni plan po prvi put cilja na distributivne mreže i sadrži 14 akcija za rekonstrukciju infrastrukture starije od 40 godina — što čini 40% distributivnih mreža u EU — i za optimizaciju prenosa i distribucije električne energije u EU mreže

Prva lista EU energetske projekata od zajedničkog interesa i projekata od interesa sa ne-EU zemljama

BRISEL - Evropska komisija je 28. novembra usvojila prvu listu projekata od zajedničkog interesa (PCI) i projekata od obostranog interesa (PMI) koji su, kako navodi, u potpunosti u skladu s evropskim zelenim dogovorom.

Ovi ključni prekogranični infrastrukturni projekti pomoći će EU da postigne svoje ambiciozne energetske i klimatske ciljeve. Projekti će imati koristi od pojednostavljenih procedura izdavanja dozvola i regulative i biće kvalifikovani za finansijsku podršku EU iz Instrumenta za povezivanje Evrope (CEF).

Ova lista je usvojena u okviru revidirane Transevropske mreže za energetske regulaciju (TEN-E) kojom se završava podrška infrastrukturi fosilnih goriva i fokusira na prekograničnu energetske infrastrukturu budućnosti. Uključuje PCI, koji su projekti na teritoriji EU, i po prvi put PMI, koji povezuju EU sa drugim zemljama.

Komisija će osigurati da projekti budu brzo završeni i da mogu doprineti udvostručavanju kapaciteta mreže EU do 2030. godine i ispunjavanju cilja od 42,5% obnovljive energije.

Od [166 odabranih PCI i PMI](#):

više od polovine (85) su projekti za električnu energiju, offshore i pametne električne mreže, a očekuje se da će mnogi biti pušteni u rad između 2027. i 2030. godine.

po prvi put su uključeni projekti vodonika i elektrolizera (65), koji će igrati glavnu ulogu u omogućavanju integracije energetskog sistema i dekarbonizacije industrije EU.

lista također uključuje 14 CO2 mrežnih projekata u skladu s EU ciljevima stvaranja tržišta za zahvatanje i skladištenje ugljika.

Nakon što je Komisija usvojila PCI i PMI listu, kao delegirani akt prema Uredbi TEN-E, ona će sada biti dostavljena Evropskom parlamentu i Savetu na njihovo razmatranje. Oba zakonodavca imaju dva meseca da u potpunosti prihvate ili odbiju listu, ali je ne mogu menjati. Ako oni to zatraže, ovaj proces se može produžiti za dva meseca. Nakon što lista bude usvojena, Komisija će raditi sa promoterima projekata i državama članicama kako bi podržala brzu implementaciju ove liste projekata, u skladu sa poboljšanim merama koje su predložene u Akcionom planu EU za mreže.

Zemlje EU vraćaju nuklearnu energiju među 'strateške' neto-nula tehnologije

BRISEL - Prateći korake Evropskog parlamenta prošlog meseca, zemlje članice EU u Savetu Evrope su uključile nuklearnu energiju uz obnovljive izvore među tehnologije promovisane Zakonom EU o neto nulti industriji (NZIA).

Sredinom marta, Evropska komisija predstavila je predlog NZIA, čiji je cilj jačanje domaćih kapaciteta EU za proizvodnju tehnologija koje se smatraju vitalnim za postizanje klimatske neutralnosti do 2050. godine.

Nuklearna energija je bila uključena, ali u početku nije bila označena kao „strateška“ za postizanje

klimatske neutralnosti na isti način kao, na primer, obnovljivi izvori energije.

Ministri EU su to ispravili u četvrtak (7. decembra) i dodali nuklearnu energiju na listu „strateških“ tehnologija kao deo svog „opšteg pristupa“ NZIA. Kao rezultat toga, nuklearna energija će imati koristi od pojednostavljenih procedura izdavanja dozvola: sve na jednom mestu u svakoj zemlji EU i potpune digitalizacije procedura kako bi se osiguralo da se ovlašćenja mogu dobiti u roku od devet do 12 meseci.

Francuska i još osam zemalja EU – Bugarska, Hrvatska, Češka, Mađarska, Poljska, Rumunija, Slovačka i Slovenija – podnele su zajedničku deklaraciju pre sastanka u kojoj se ponavlja važnost podrške nuklearnoj energiji i njenom finansiranju na nivou EU.

Na nemačkoj strani, ovu pilulu je teže progutati.

“Moramo se brzo dekarbonizovati, a to nije moguće oslanjajući se na nuklearnu energiju”, rekao je Sven Giegold, nemački državni sekretar za ekonomska pitanja i zaštitu klime, na sastanku Saveta.

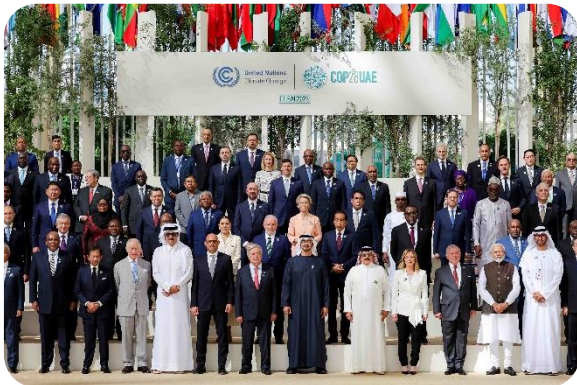
Ipak, Savet i Evropski parlament zvanično podržavaju nuklearnu energiju, što je značajna pobeda za ovaj sektor.

Međutim, dva zakonodavca EU usvojila su različite pristupe neto-nula tehnologijama. U Savetu su zemlje EU zadržale pristup Komisije s dve liste – od kojih se jedna smatra „strateškom“, a druga ne. Nasuprot tome, Evropski parlament je spojio sve tehnologije korisne za dekarbonizaciju na jednoj listi.

Kako prenosi **Euractiv**, to pitanje će se ponovo pojaviti tokom predstojećih pregovora o finalizaciji teksta u takozvanom "trijalogu" između Evropskog parlamenta, Saveta i Komisije.

Preko 110 zemalja podržava utrostručenje obnovljivih izvora energije do 2030. godine: čelnica EU

DUBAI - Više od 110 zemalja želi da se na pregovorima o klimi COP28 usvoji cilj utrostručenja obnovljive energije i udvostručenja energetske efikasnosti do 2030. godine, rekla je 1. decembra predsednica Evropske komisije Ursula von der Leyen.

Evropska unija je prvi put apelovala na novi cilj ranije ove godine, a od tada su ga preuzeli domaćini COP28 Ujedinjeni Arapski Emirati, a zatim grupe nacija G7 i G20.

Samo na zemlje G20 otpada skoro 80 posto globalnih emisija stakleničkih gasova, piše **AFP**.

Von der Leyen je rekla liderima na klimatskim pregovorima UN-a u Dubaiju da je "fantastično" što je više od 110 zemalja već prihvatilo taj cilj i apelovala da ove ciljeve uključi konačna odluka COP-a, jer "šalje snažnu poruku kako investitorima tako i potrošačima".

Diskusije o cilju obnovljivih izvora energije su odvojene, ali usko povezane sa daleko težim pregovorima o tome da li će konačni sporazum COP28 obavezati nacije da postepeno - ili potpuno - ukidaju sva fosilna goriva.

OPEC: odbaciti jezik COP28 o postupnom ukidanju fosilnih goriva

DUBAI - U pismu koje je u minuli petak naveče procurilo do novinskih **agencija**, generalni sekretar naftnog kartela OPEC pozvao je zemlje članice - koje uključuju UAE i Saudijsku Arabiju - da odbace svaki tekst sa završne deklaracija UN Samita o klimi u Dubaiju (COP28) koji cilja na proizvodnju i potrošnju fosilnih goriva.

"Čini se da bi neopravdani i neproporcionalni pritisak na fosilna goriva mogao dostići prekretnicu sa nepovratnim posledicama, pošto nacrt odluke još uvek sadrži opcije o postupnom ukidanju fosilnih goriva", stoji u pismu koje je

potpisao Haitham Al Ghais.

Novi nacrt sporazuma uključuje niz opcija od pristanka na

"postupno ukidanje fosilnih goriva

u skladu s najboljom dostupnom naukom", do postepenog ukidanja "nesputanih fosilnih goriva", do toga da se o njima uopšte ne govori.

Kako saznaje **Reuters**, pismu se delegacije na COP28 pozivaju da "proaktivno odbace svaki tekst ili formulu koji cilja na energiju, tj. fosilna goriva, a ne na emisije".

Članovi Organizacije zemalja izvoznica nafte već imaju stavove koji se u velikoj meri protive oštrom govoru o postupnom ukidanju fosilnih goriva.

U septembru, kada su se zemlje G20 obavezale da će "ohrabriti napore" ka utrostručenju kapaciteta obnovljivih izvora energije, njihova konačna izjava ostala je nema o budućoj ulozi fosilnih goriva, koja izazivaju najveći deo emisija stakleničkih gasova.

Svi verodostojni putevi za postizanje globalne neutralnosti ugljenika do sredine stoleća zavise od masovnog povećanja energije vetra, sunca, hidro i drugih obnovljivih izvora energije, kao što je biomasa, kako bi se zamenila potražnja za lož- uljem, gasom i ugljem, ukazuje **AFP**.

Već je bilo napretka. Između 2015. i 2022. obnovljivi kapaciteti su se povećavali u proseku za 11 posto svake godine.

U pozadini rastućih cena nafte i energetske nesigurnosti povezane s ratom u Ukrajini, IEA predviđa rast bez presedana od oko 30 % u 2023.

Neće sve zemlje morati da ulažu iste napore da smanje emisije. Od 57 zemalja koje je analizirao think tank **Ember**, više od polovine je bilo na putu da ispuni ili premaši svoje ciljeve do 2030. godine.

Ali drugi veliki emiteri kao što su Australija, Japan, Južna Koreja i Ujedinjeni Arapski Emirati još uvek imaju dosta prostora za poboljšanje.

COP28: Jug upozorava na posledice EU „carine“ na CO2

DUBAI — Plan Evropske unije da oporezuje zagađenje ugljenikom koje se emituje da bi se proizvodila roba uvezena iz zemalja poput Indije i

Kine izazvao je debatu na klimatskoj konferenciji Ujedinjenih naroda u Dubaiju, jer se siromašnije zemlje boje

da će takve carine naštetiti njihov ekonomski rast.

Cilj EU je smanjenje emisija iz uvoza i stvaranje jednakih uslova za robu proizvedenu u evropskom bloku koja mora ispunjavati strožije zelene standarde, piše **AP**.

Zemlje u razvoju su zabrinute da bi porez u okviru planiranog Mehanizma za prekogranično

prilagođavanje ugljenika (CBAM) u EU naštetio njihovim ekonomijama i učinio preskupom trgovinu sa blokom.

Nedavna studija Konferencije UN-a o trgovini i razvoju pokazala je da bi porez od 44 dolara po toni emitovanog ugljenika prepolovio zagađenje iz lanca snabdevanja EU. Takođe se procenjuje da će bogate zemlje zaraditi 2,5 milijardi dolara od poreza, ali bi siromašnije zemlje mogle izgubiti do 5,9 milijardi dolara.

Drugi u bogatijim zemljama, uključujući Britaniju, Kanadu i Sjedinjene Države, žele da slede taj primer.

Indijska vlada jedna je od onih koji se oštro protive toj ideji dok je na samitu u Dubsaiju jedan od afričkih govornika procenio da bi evropska mera mogla dovesti do gubitka od najmanje 25 milijardi dolara trgovinskih prihoda za njegov kontinent.

Li Shuo, direktor China Climate Hub-a na Institutu za socijalnu politiku Azije rekao je: „Ovo pitanje izaziva veliku zabrinutost u međunarodnoj klimatskoj politici. Neće nestati, a životi su u pitanju.“

Postoji i tehnička zabrinutost: Vaibav Čaturvedi, istraživač u Savetu za energiju, životnu sredinu i vodu u Nju Delhiju, rekao je da prema pravilima UN-a o klimatskim promenama, zemlje ne mogu diktirati kako bi drugi trebalo da smanje emisije. Porezi na ugljenik su protiv tog pravila, rekao je. Stručnjaci za trgovinsku i klimatsku politiku kažu da se mnoge zemlje u razvoju plaše da će biti isključene sa zapadnih tržišta jer neće moći dovoljno brzo da očiste svoje poslovanje. Takođe su zabrinuti da će biti uvučeni u sukobe između Kine i Zapada, a Kina se smatra primarnom metom CBAM-a.

Poljska: Kapaciteti mreže koče smanjenja emisija CO2

VARŠAVA - Poljska je uložila izuzetne napore da smanji emisije stakleničkih gasova, što je zahtevalo više milijardi ulaganja, ali kapaciteti mreže postaju kočnica daljeg napretka, analizira 5. decembra

PKEE
Polish Electricity
Association

briselski portal *Politico*
Vojček Dabrovski, čelnik
poljskog elektroenergetskog
udruženja (PKEE)

Smanjenje emisija stakleničkih gasova u sektoru proizvodnje električne energije od 2005. do 2022. godine iznosilo je 25 posto.

Udeo uglja u proizvodnji električne energije značajno je opao u poslednje dve decenije. Obnovljivi izvori energije (OIE) zabeležili su rast bez presedana, s više nego udvostručenim instaliranim kapacitetom od 2020. (sa 12,5 GW u 2020. do približno 26 GW u 2023.).

Međutim, brz razvoj obnovljivih izvora energije, posebno krovnih fotonaponskih, predstavlja izazov za operatere distributivnih mreža, dok mreža postaje glavno usko grlo u daljem razvoju OIE.

Iz godine u godinu broj odobrenja za priključenje na mrežu raste, ali raste i broj odbijenih, jer broj domaćinstava željnih ulaganja u fotonaponsku instalaciju i dalje raste. Ilustracije radi, u Poljskoj je 2017/18. godine bilo izdato manje od 300 odbijenica, a 2021/22. godine više od 3.400, što znači da nje nestalo 37 GW kapaciteta OIE samo za te dve godine.

Prema rečima poljskih zvaničnika — oko 60-80 posto zahteva za priključenje biva odbijeno zbog ograničenja distributivne mreže, što pokazuje zašto je distributivna mreža ključ za efektivnu implementaciju novog cilja EU od 42,5 posto obnovljivih izvora energije.

Ambiciozni ciljevi Evropskog zelenog dogovora neće biti važni ako se ne implementiraju i na to se sada trebamo fokusirati, piše Dambrovski i dodaje: "Novi klimatski cilj za 2040. ne može značiti još jednu revoluciju u upravo dogovorenim aktima kojima se usvajaju ciljevi za 2030. godinu. Potreban nam je stabilan regulatorni okvir: manje zakona, više implementacije".

Prema poljskom ekspertu, potrebno je da nova Evropska komisija i Evropski parlament pažljivo popune praznine u zakonodavstvu. Proizvodnja električne energije je jedno, a isporuka potrošačima je druga stvar, upozorava poljski ekspert.

U studiji Brzinske staze za dekarbonizaciju (Decarbonisation Speedways), Eurelectric procenjuje godišnje investicije u EU-27 i UK za period 2020-2050. na 100 milijardi eura u proizvodnji električne energije i 69 milijardi eura u distribuciji, prenosi *Politico*.

Kina uspostavlja rezervu za proizvodnju uglja da bi stabilizovala cene

PEKING - Kina će uspostaviti rezervni sistem proizvodnje uglja do 2027. kako bi stabilizovala cene i osigurala snabdevanje ugljem, objavio je državni planer u 6. decembra, iako ima za cilj da počne postepeno smanjivati upotrebu uglja u drugoj polovini ove decenije, piše *Rojters*.

Nacrt pravila za novi sistem ne otkriva detalje o tome kako će tačno rezerva funkcionisati, ali kaže se da je cilj imati 300 miliona metričkih tona godišnje proizvodnje uglja koja se može otpremiti do 2030., što je ekvivalentno 7% proizvodnje te sirovine iz 2022. godine.

Kina je najveći svetski potrošač i proizvođač uglja. Prošle godine je proizvela rekordnih 4,5 milijardi metričkih tona (mt).

Peking je postavio cilj 2021. da ima rezerve uglja ekvivalentne 15% svoje godišnje potrošnje u rudnicima, lukama, elektranama i nekim određenim skladišnim područjima.

Novi sistem će se graditi na ovim zalihama tako što će osigurati da određena količina proizvodnih kapaciteta bude spremna za iskopavanje kada je to potrebno.

Rudnici sa najmanje 3 miliona tona proizvodnog kapaciteta godišnje moraju biti u stanju da isporuče proizvodnju kada vlada smatra da su spot cene premašile "razuman" raspon ili kada su zalihe ograničene, saopštila je Nacionalna komisija za razvoj i reforme (NDRC).

Ovaj potez dolazi nakon oštre nestašice uglja i električne energije u zemlji 2021. To je navelo Peking da pojača eksploataciju uglja i ubrza odobrenja za nove elektrane na uglj, iako se ranije obavezao da će smanjiti upotrebu uglja u petogodišnjem planu počevši od 2026.

Dekarbonizacija evropskih regija uglja: izazov "pravedne tranzicije"

BRISEL - Bugarska nije imala najuspešnije godine u pogledu svoje predanosti zelenoj tranziciji, piše 6. decembra Joanis Bakuros, iz grčkog Univerziteta Zapadne Makedonije (**UoMW**) i pored ostalog navodi:.

U januaru 2023. bugarski zakonodavci su velikom većinom glasali za odustajanje od planova za rano postupno gašenje elektrana na uglj. U leto je Vrhovni sud odobrio da jedno takvo postrojenje, najveće na Balkanu, nastavi s radom uprkos tome što je jedan od najvećih zagađivača u Evropi.

Vlada je poslednja u EU podnela svoje planove zelene tranzicije Briselu. Odgođeno gašenje znači da se nijedna elektrana na uglj ne zatvara pre 2038.

„Većina uglja u Bugarskoj je lignit, ... i sa trenutnim tehnologijama i postojećim elektranama na uglj, struja je jeftinija u poređenju sa drugim resursima, posebno prirodnog gasa“, kaže direktor SOFENE Zdravko Georgiev.

Troškovi su važan faktor u zemlji koja ima najveći nivo energetske siromaštva u EU. Desetine hiljada radnih mesta u područjima proizvodnje uglja zavise od te industrije. Otprilike 40% bugarske električne energije dolazi od uglja, koji se takođe izvozi u susedne zemlje, pružajući prihod i sigurnost.

Zeleni dogovor EU identificirao je postupno izbacivanje uglja kao ključno ako se žele ispuniti klimatski ciljevi. Brisel je nedavno pokrenuo SITRANS projekat zasnovan na uspehu kanadske provincije Ontario u izbacivanju uglja, sa namerom da ga replicira u EU.

Koordinator ovog projekta, Bakuros, sa UoWM, međutim ukazuje da „postoji opšti plan za dekarbonizaciju ... ali svaki region ga mora prilagoditi“. “Ne možemo to posmatrati kao u Grčkoj i otići u Rumuniju i reći 'uradi isto'. Ne funkcioniše generalno. Moramo to prilagoditi jer svaka regija ima svoje prednosti i mane, nemaju isti politički sistem,“ naglašava on.

Četiri regiona uglja EU će biti predstavljeni kao SITRANS-ovi „demo slučajevi“ za testiranje modela i pristupa projekta: Šleska u Poljskoj, italijanska Sardinija, grčka regija Zapadna Makedonija i Stara Zagora u Bugarskoj – „energetsko srce“ zemlje u kojem elektrane direktno zapošljavaju neke 12.500 ljudi, a procenjuje se da je oko 100.000 pogođeno tranzicijom.

Nemački RWE će dobiti odobrenje EU za pomoć u postepenom ukidanju uglja od 2,6 mlrd eura

BERLIN - RWE AG će dobiti od nemačke vlade 2,6 milijardi eura na ime kompenzacije za ubrzano ukidanje uglja iz energetskih sistema, a regulatori Evropske unije bi trebalo da odobre ovu meru državne pomoći, javlja 9. decembra **Blumberg**.

Paket pomoći biće isplaćen tokom 15 godina i pokriva troškove sanacije i zatvaranja rudnika nemačkog energetskog giganta. Odobrenje nemačke podrške

od strane EU, nakon formalne istrage koja je započela 2021., moglo bi doći već narednih dana, tvrde upućena lica.

Nemačka vlada je prvobitno posredovala u sporazumu 2020., koji je trebao ublažiti izlazak kompanija iz uglja 2038. godine.

Cene ugljenika u Evropskoj uniji su se više nego udvostručile od kraja 2020. godine i sada iznose 68 eura po toni, a nemački regulator procenjuje da će dozvole za emisije CO2 biti na oko 125 eura po toni do 2030.

Prošle godine, RWE je zaključio novi ugovor s vladom o pomeranju izlaza iz uglja za osam godina do 2030., uz produženje dve jedinice TE na lignit do marta 2024. kako bi se olakšala najgora energetska kriza u Evropi poslednjih decenija. Rečeno je da bi sporazum značio uštedu od oko 280 miliona tona ugljen-dioksida.

Prošlog meseca, RWE je rekao da će ukupno uložiti 55 milijardi eura u zelene tehnologije do kraja decenije.

Enel do kraja godine gasi dve jedinice TE na ugalj Fusina

MILANO - Italijanska energetska grupa Enel će od 31. decembra izbaciti iz pogona jedinice 3 i 4 svoje termoelektrane na ugalj Fusina (600 MW) u Veneciji, saopšteno je prošle nedelje.

Nova gasna elektrana s kombinovanim ciklusom snage oko 800 MW zameniće elektranu na ugalj i biti puštena u rad u avgustu 2024. godine, javljaju lokalni mediji.

Zatvaranje poslednja dva bloka centrale Fusina usledilo je nakon stavljanja van pogona blokova 1 i 2 (336 MW) krajem 2021. Taj potez je deo Enelovog plana da dovrši postupno ukidanje uglja u zemlji do 2025. godine.

Enelov instalisani kapacitet na ugalj u Italiji trenutno iznosi 4,72 GW raspoređenih između tri elektrane – Brindisi, Civitavecchia i Portoscuso.

Savet i Parlament postigli dogovor o budućem tržištu vodonika i gasa

BRISEL - Savet Evrope i Parlament su postigli 8. decembra privremeni politički dogovor o uredbi kojom se uspostavljaju zajednička pravila unutrašnjeg tržišta za obnovljive i prirodne gasove i vodonik. Svrha zakona je da se olakša prodor obnovljivih i niskougleničnih gasova u energetski sistem, posebno vodonika i biometana, prenosi portal evropskog saveta [consilium.europa.eu](https://www.consilium.europa.eu)

Uredba je deo paketa za dekarbonizaciju tržišta vodonika i gasa, koji takođe uključuje direktivu. I propis i direktiva su deo paketa Spretni za 55, usmereni na stvaranje regulatornog okvira za namensku vodoničnu infrastrukturu i tržišta i integrisano planiranje mreže. Oni takođe uspostavljaju pravila za zaštitu potrošača i jačaju sigurnost snabdevanja.

Privremeni sporazum predviđa poseban novi entitet u sektoru vodonika: entitet EU za operatore vodonične mreže (ENNOH). On će biti nezavisan od postojeće Evropske mreže operatora transportnog sistema za gas (ENTSOG) i Evropske mreže operatora prenosnog sistema za električnu energiju (ENTSOE), uz korišćenje prednosti saradnje između tri sektora.

Obe institucije su se složile da prošire mehanizam agregacije potražnje/zajedničke kupovine za gas usvojen tokom energetske krize, iako učešće gasnih preduzeća mora biti potpuno dobrovoljno.

Preduzeća za gas osnovana u zemljama Energetske zajednice mogu učestvovati u mehanizmu kao kupci, dok su isporuke iz Rusije ili Belorusije isključene.

Osim toga, Savet i Parlament dogovorili su se o stvaranju dobrovoljnog mehanizma za podršku razvoju tržišta vodonika, s ciljem olakšavanja zadataka koje obavlja Evropska komisija u okviru Evropske banke vodonika.

Uredba će sadržavati odredbe koje omogućavaju državama članicama da usvoje ograničenja u isporuci prirodnog plina, uključujući tečni prirodni gas (LNG), iz Rusije ili Belorusije, s ciljem zaštite osnovnih sigurnosnih interesa država članica ili EU.

Što se tiče solidarnosti, Savet i Parlament su se složili da uspostave standardne odredbe za operacionalizaciju principa solidarnosti u slučaju krize, kada bilateralni sporazumi nisu na snazi. Sporazum takođe uključuje uspostavljanje mehanizma prekograničnog mirenja za naknadnu reviziju kompenzacije, dobrovoljno smanjenje nebitne potrošnje od strane zaštićenih kupaca i zaštitne mere za prekogranične tokove. Osim toga, privremeni sporazum predviđa dobrovoljni mehanizam, pri čemu na zahtev za solidarnost od strane države članice, druga država članica koja nije direktno povezana može takođe obezbediti količine gasa primenom tržišnih mera.

Što se tiče mrežnih tarifa, obe institucije su se složile da za tržište vodonika svako nacionalno regulatorno telo mora konsultovati susedna nacionalna regulatorna tela o nacrtu tarifne metodologije i dostaviti ga Agenciji za saradnju energetskih regulatora (ACER). Svaki nacionalni regulatorni organ će zadržati pravo da odredi sopstvenu tarifu. Štaviše, na zahtev nacionalnog regulatornog tela, ACER može predložiti rešenja putem neobavezujućeg činjeničnog mišljenja. ACER će takođe obavestiti Komisiju o ishodu takvog zahteva.

Konačno, Savet i Parlament su prepoznali ambiciju EU da poveća proizvodnju biometana.

Privremeni sporazum sada treba da potvrde i formalno usvoje obe institucije.

EU će dati državama članicama pravo da zaustave uvoz ruskog gasa

BRISEL - Savet EU i Evropski parlament postigli su 8. decembra privremeni politički sporazum o novoj regulativi sa klauzulom o energetske sigurnosti koja omogućava državama članicama da uvedu mere za ograničavanje uvoza ruskog gasa i utečjenog prirodnog gasa (LNG) na nacionalnom nivou, prenosi **S&P Global**.

Države članice EU mogle bi imati ovlašćenja da "delimično ili, gde je opravdano, potpuno ograniče" pristup infrastrukturi gasnim operaterima iz Rusije i Belorusije, kako bi zaštitile svoje vitalne sigurnosne interese.

Trenutno ne postoje ograničenja na nivou EU za

kupovinu ruskog LNG-a ili gasa, iako je Evropska komisija pozvala zemlje članice da smanje uvoz i pronađu alternative.

EU je ranije implementirala inicijativu za saradnju u nabavci gasa kako bi napunila rezerve gasa uoči zime i izbegla ponavljanje prošlogodišnjih rekordno visokih cena energenata i zabrinutosti zbog deficita u Evropi koji su rezultat ruskog smanjenja isporuka gasa.

Određeni broj članica EU i dalje uvozi ruski gas gasovodima, posebno Mađarska i Austrija, dok su isporuke ruskog LNG-a u EU ostale snažne od invazije na Ukrajinu u februaru 2022. uprkos padu isporuka gasovodima.

Zemlje EU do sada su ove godine uvezle oko 13,5 miliona metričkih tona (mt) (18,6 milijardi m³) ruskog LNG-a, prema podacima S&P Globala.

To se poredi sa ukupnim uvozom ruskog LNG-a u EU prošle godine od 14 miliona mt.

Energetska platforma EU na IV tenderu uskladila više od 7 mlrd m³ gasa

BRISEL - Četvrti tender za zajedničku kupovinu gasa u okviru Energetske platforme EU privukao je ponude 13 pouzdanih međunarodnih dobavljača za ukupnu zapreminu od 9,13 milijardi kubnih metara (bcm), kao odgovor na ukupnu evropsku potražnju od 10,06 milijardi kubnih metara. Na osnovu ponuđenih količina, mehanizam

AggregateEU uparilo je 7,35 milijardi kubnih metara ukupne potražnje sa relevantnim ponudama, saopštila je 7. decembra Evropska komisija.

Svi učesnici će sada moći da započnu ugovorne pregovore za gas koji će biti isporučen između januara 2024. i marta 2025. Pregovori se vode izvan mehanizma AggregateEU između strana, navodi se u saopštenju.

Ovim tenderom su, počev od aprila ove godine, zaključena četiri kruga agregacije potražnje i ponude kroz mehanizam, sa kombinovanim volumenom od 42,13 milijardi kubnih metara.

Komisija je nedavno predložila Savetu Evrope da produži za 12 meseci pravnu osnovu za agregaciju potražnje i zajednički sistem kupovine gasa.

Kijev predlaže preokretanje tokova Trans-balkanskog gasovoda

KIJEV - Ukrajinski državni operater za tranzit gasa je predložio preokretanje tokova gasa kroz Transbalkanski gasovod, što bi omogućilo pumpanje gasa sa Balkana u zemlje Centralne i Istočne Evrope preko Ukrajine, prenosi Reuters.

Gasovod prolazi kroz teritoriju Ukrajine, Moldavije, Rumunije, Bugarske i Turske i snabdevao je ruskim gasom Balkan pre puštanja u rad gasovoda Turski tok.

Ukrajinski operater za tranzit gasa (GTSOU) naveo je u saopštenju da predlaže stvaranje zagaranovanog kapaciteta "reverzibilnog načina rada" duž cele rute.

Gasovod je već delomično radio u obrnutom režimu sa više od 0,5 milijardi kubnih metara prirodnog gasa koji je pumpan 2023. godine, dodao je operater.

Procena sprovedena zajedno s rumunskim i moldavskim gasnim operaterima pokazala je 20 miliona kubnih metara dnevne potražnje za transportom gasa putem rute do ukrajinskog podzemnog skladišta, rekao je operater.

EU postigla dogovor o smanjenju emisija iz kuća i zgrada

BRISEL - Nove zgrade u EU ne smeju imati emisije iz fosilnih goriva do 2030. godine, a kotlovi koji koriste te izvore biće zabranjeni do 2040. prema novom sporazumu o energiji i kućama koji su 7. decembra načelno dogovorili Savet i Parlament Evrope, prenose **agencije**.

Pravila, dogovorena između poslanika i država članica, ali koja još nisu zvanično usvojena, postavljaju ciljeve da zgrade troše manje energije. Subvencije za samostalne kotlove na naftu i gas prestaće do 2025. godine.

Više od trećine zagađenja planete iz sistema grejanja EU dolazi od njenih zgrada, od kojih su mnoge stare, prokišnjavaju i greju se sagorevanjem fosilnih goriva.

Toplotne pumpe, koje zagrevaju zgrade čisto i efikasno, ali su skupe, glavni su alat za dekarbonizaciju zgrada u mapi puta koju je izradila Međunarodna agencija za energiju (IEA) za postizanje neto nulte emisije do 2050. Evropska komisija će objaviti akcioni plan za izgradnju i instaliranje toplotnih pumpi početkom 2024.

Ako bude odobren u sadašnjem obliku, sporazum sklopljen u prošli četvrtak naveče će takođe prisiliti države članice da postave solarne panele na više zgrada, počevši od novih javnih zgrada i ureda, proširivši se i na nove domove do 2030. godine.

Prema sporazumu, države članice će morati da smanje prosečnu primarnu energiju koja se koristi u domovima za najmanje 16% do 2030. godine i za najmanje 20% do 2035. godine. To je kompromis u odnosu na originalne predloge Evropske komisije za renoviranje domova s najvećim emisijama, protiv kojih su se države članice žestoko borile.

DOSIJE:**Alati koji se koriste za praćenje lidera u energetske tranziciji i onih koji zaostaju**

DUBAI - Tekući sukobi na klimatskoj konferenciji COP28 oko tempa smanjenja upotrebe fosilnih goriva postavili su pred najveće svetske zagađivače korake koje mogu, ali ne moraju preduzeti da "očiste" svoja dela.

Mnoštvo kompanija i organizacija razvilo je sposobnosti za praćenje ključnih aspekata klimatskih promena i napora za tranziciju energije, u rasponu od miksa izvora koji se koriste u proizvodnji električne energije do emisija u realnom vremenu sa deponija, piše **Rojters**.

Ispod su neki od moćnih alata koje analitičari i kreatori politike koriste da pomognu u raspravama oko globalne energetske tranzicije i napora za smanjenje zagađenja.

Nekoliko organizacija prati potrošnju obnovljive energije i fosilnih goriva za proizvodnju električne energije, transport i industriju u različitim vremenskim okvirima i projekcijama, uglavnom besplatno.

Međunarodna agencija za obnovljivu energiju

(IRENA) nudi katalog podataka koji se može pretraživati koji pokriva godišnju upotrebu obnovljive energije po vrsti i zemlji, kao i profile zemalja članica i regiona.

Ključni alati koji pomažu u praćenju globalne energetske tranzicije

Međunarodna agencija za energiju (IEA)

objedinjuje skupove podataka u celom energetskom spektru, od korišćenja svake vrste energije u zemlji do intenziteta emisija različitih

industrija i tokova uvoza i izvoza ključnih energetskih proizvoda. IEA takođe objavljuje detaljne izveštaje o napretku energetske tranzicije i ključnim tehnologijama i politikama koje vode energetski sektor.

Energetski think tank **Ember** proizvodi sveobuhvatne alate za podatke koji pokrivaju globalni elektroenergetski sistem, koji omogućava korisnicima da prate evoluirajući miks energije i nivoe emisija u nekoliko zemalja i regiona. Ember takođe prati napredak na nivou zemlje prema klimatskim ciljevima.

obzirom na rasprostranjen uticaj energetske tranzicije i klimatskih promena, velike kompanije za finansijske podatke grade kapacitete za praćenje i analizu kako bi pomogli investitorima, trgovcima i analitičarima da procene sektorske rizike i mogućnosti. Veći deo ovog sadržaja dostupan je samo pretplatnicima.

Kompanija za finansijske podatke **LSEG** nudi svojim pretplatnicima, uglavnom finansijskim profesionalcima, pristup paketima sadržaja bogatog podacima koji obuhvataju korporativni sektor, sektor energetike, robe i transporta.

Njegov vodeći proizvod, [LSEG Workspace](#),

LSEG Workspace

omogućava korisnicima da prate nivoe zagađenja po kompanijama, vide unapred

cene električne energije za ključne zemlje i prate projektovani kapacitet obnovljive energije po ključnim regionima nakon 2030. godine.

[BloombergNEF](#), deo Blumberg finansijske organizacije, proizvodi skupove podataka, modele i izveštaje o nekoliko aspekata energetske industrije i glavnim sektorima na koje utiče tekuća energetska tranzicija.

Nekoliko kompanija pruža alate i analize o određenim specifičnim elementima područja klimatskih promena i energetske tranzicije, od kojih su neke besplatne.

[Global Energy Monitor \(GEM\)](#) proizvodi skupove

podataka koji prate razvoj elektrana na fosilna goriva u različitim zemljama i izvore finansiranja koji stoje iza njih.

[Enerdata](#) sastavlja skupove podataka koji obuhvataju niz sektora vezanih za energetska tranziciju, uključujući kompanije koje se bave izgradnjom sektora vodonika, korišćenje energije prema vrsti u ključnim zemljama i alate za predviđanje emisija.

Centar za istraživanje energije i čistog vazduha

([CREA](#)) prikuplja podatke i pravi izveštaje o

faktorima koji utiču na kvalitet vazduha u ključnim regionima, uključujući alate za praćenje zagađenja vazduha.

Kompanija za klimatsku tehnologiju [Kayrros](#) koristi satelitske snimke i veštačku inteligenciju za izradu mape Methane Watch, koja korisnicima omogućava da identifikuju i prate najveće svetske izvore emisije metana.

[GHGSat](#) koristi satelitske slike i senzore visoke rezolucije za praćenje svih emisija stakleničkih gasova i može pratiti zagađenje sa određenih industrijskih lokacija.

[Climate Trace](#) nudi interaktivni alat za globalno mapiranje za vizualizaciju lokacije i razmera

različitih emisija prema vrsti i specifičnom industrijskom postrojenju.

[Climate Action Tracker](#) prati napredak određenih vlada prema klimatskim ciljevima.

[Our World in Data](#) omogućava korisnicima da ucrtaju skupove podataka koji se odnose na emisije, korišćenje obnovljive energije.

[Electricity Maps](#) omogućavaju korisnicima da mapiraju tokove energije kroz električne mreže i određuju intenzitet ugljenika u izvoru energije.

Investiciona firma [iClima Earth](#) kreirala je indekse kompanija koje se bave omogućavanjem globalne energetske tranzicije, i priprema detaljne napomene o istraživanju i alate koji prate njihov učinak.

*Informacije objavljene u ovom Biltenu ne treba nužno tumačiti kao opredeljenje AERS prema temama kojima se bave
Selektovao i uredio Dušan Daković – dusan.dakovic@aers.rs*